

Muutokset Vammalan lukion opetussuunnitelman 1.8.2025 alkaen

1.1 Opetussuunnitelman laatiminen

Lukiokoulutuksen opetussuunnitelmajärjestelmän osia ovat

- lukiolaki (714/2018)
- valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta (810/2018)
- Opetushallituksen määräys lukion opetussuunnitelman perusteista
- koulutuksen järjestäjän hyväksymä opetussuunnitelma
- vuosittain laadittava opetussuunnitelmaan perustuva suunnitelma.

Muutetaan muotoon:

Lukiokoulutuksen opetussuunnitelmajärjestelmän osia ovat

- lukiolaki (714/2018)
- valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta (810/2018)
- Opetushallituksen määräys lukion opetussuunnitelman perusteista
- koulutuksen järjestäjän hyväksymä opetussuunnitelma

Lisäksi voidaan paikallisesti päätettävällä tavalla laatia suunnitelma opetussuunnitelman toimeenpanosta kutakin lukuvuotta varten.

3.5 Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö

Vastuu yhteistyön kehittämisestä sekä sen edellytysten ja toimintatapojen luomisesta on koulutuksen järjestäjällä. Koulutuksen järjestäjä päättää paikallisessa opetussuunnitelmassa kodin ja oppilaitoksen yhteistyön toteuttamisesta. Lukiolain (714/2018) 31 §:n mukaan koulutuksen järjestäjän tulee määrääjoin selvittää opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa näkemyksiä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän toiminnasta.

Muutetaan muotoon:

Vastuu yhteistyön kehittämisestä sekä sen edellytysten ja toimintatapojen luomisesta on koulutuksen järjestäjällä. Koulutuksen järjestäjä päättää paikallisessa opetussuunnitelmassa kodin ja oppilaitoksen yhteistyön toteuttamisesta.

4.2.1 Oppimisen tuki

Oppimisen tuki merkitsee opiskelijan yksilöllisiin tuen tarpeisiin vastaamista sekä yhteisöllisiä ja opiskeluympäristöön liittyviä tukiratkaisuja. Oppimisen tukea järjestetään opiskelijoille monipuolisesti, joustavasti ja vaihtoehtoisia menetelmiä hyödyntäen. Oppimisen tukea voidaan toteuttaa opiskelijoiden tarpeiden mukaisesti sekä yksilö- että ryhmämuotoisesti.

Oppimisen tuen pääpaino on helposti saavutettavassa tuessa, jota annetaan opiskelijalle heti tuen tarpeiden ilmetessä ja jolla voidaan ennaltaehkäistä vaikeuksien kasautumista. Oppimisen tuki on

tarkoitettu aineenopetuksen tueksi niille opiskelijoille, joilla on vaikeuksia suoriutua opinnoistaan. Tukitoimet toteutetaan opetushenkilöstön yhteistyönä. Tukitoimia ovat aineenopettajan antama tukiopetus, aineenopettajan ja erityisopettajan antama opetus sekä erityisopettajan, opinto-ohjaajan ja muun henkilöstön antama tuki ja ohjaus. Tukitoimia on annettava riittävästi, oikea-aikaisesti ja siten, että ne edistävät opiskelijoiden oppimista, osaamisen osoittamista, jatko-opintoihin siirtymistä ja hyvinvointia.

Aineenopettaja ottaa huomioon opiskelijan tuen tarpeet oppituntien suunnittelussa ja opetusjärjestelyissä, esimerkiksi valitsemalla monipuolisia opetusmenetelmiä ja eriyttämällä opetusta.

Opiskelijalla on oikeus saada tukiopetusta eli aineenopettajien antamaa opetusta ja ohjausta opiskelijan oppimiseen liittyviin tuen tarpeisiin vastaamiseksi. Tukiopetusta voidaan antaa opiskelijalle, joka on jäänyt tilapäisesti jälkeen opinnoissaan tai joka tarvitsee muusta syystä tukea tai ohjausta lukio-opintojen suorittamiseksi. Tukiopetusta voidaan antaa myös opiskelutaitojen, kuten kielellisten, matemaattisten tai tietoteknisten valmiuksien, vahvistamiseksi taikka opiskelutekniikkaan liittyvien taitojen tukemiseksi. Tukiopetukseen voi sisältyä kielitaidon vahvistamista silloin, kun opiskelijalla on puutteellinen osaaminen opetuskielen sanastossa tai kielen käytön tavoissa.

Osana oppimisen tukea tarjotaan erityisopettajan antamaa opetusta, tukea ja ohjausta. Tällaisesta erityisopettajan antamasta oppimisen tuesta ei tehdä lukiolain (714/2018) 28 b §:n mukaista erityisopetuksen hallintopäätöstä.

Erityisopettajan antama tuki voi olla esimerkiksi keskustelua opiskelijan tuen tarpeista ja opiskelua tukevista keinoista tai lukemisen ja kirjoittamisen vaikeuksien testaamista. Lisäksi erityisopettaja voi yhdessä opiskelijan kanssa etsiä tälle sopivia opiskelustrategioita sekä antaa tukea ja ohjausta opiskelutaitojen kehittämiseen, kokonaisuuksien jäsentämiseen, tehtävien aikatauluttamiseen ja valmiiksi saamiseen sekä itsenäiseen ja tavoitteelliseen opiskeluun. Erityisopettaja voi tukea opiskelijaa konsultoimalla muita opettajia ottamaan huomioon opiskelijoiden tuen tarpeita. Tällainen erityisopettajan tuki on useimmiten riittävää niille opiskelijoille, joilla on esimerkiksi kapea-alaisia oppimisen vaikeuksia tai lukemisen ja kirjoittamisen tai matemaattisen hahmottamisen vaikeuksia.

Erityisopettajan antama oppimisen tuki voi olla myös ylioppilastutkinnon erityisjärjestelyjen tarpeen arviointia sekä lukioaikaisten oppimisen ja osaamisen osoittamisen tapojen ja erityisjärjestelyjen suunnittelua yhteistyössä aineenopettajien kanssa. Opiskelijalle tulee antaa mahdollisuus kokeilla erityisjärjestelyjä lukio-opintojen aikana, jotta niiden tarvetta ja toimivuutta voidaan arvioida. Tarvittaessa erityisopettaja ohjaa tarvittavien lausuntojen hankkimisessa ja erityisjärjestelyjen hakemisessa ylioppilastutkinnon kokeita varten.

Lukiolain 28 §:n mukaan opiskelijan tuen tarvetta tulee arvioida opintojen alussa sekä säännöllisesti opintojen edetessä. Opettajat arvioivat tuen tarvetta yhdessä opiskelijan ja tarvittaessa huoltajan kanssa. Arvioinnissa voivat opiskelijan suostumuksella olla mukana myös muut tuen järjestämisen kannalta tarpeelliset asiantuntijat. Tuen tarpeen tunnistaminen voi perustua myös perusopetuslain (628/1998, muutettu lailla 1288/2013) 40 §:n ja oppivelvollisuuslain (1214/2020) 23 §:n perusteella siirrettävään koulutuksen järjestämisen kannalta välttämättömään tietoon tai opettajien ja muun henkilöstön havaintoihin. Lisäksi tuen tarpeen arvioinnissa voidaan käyttää erilaisia menetelmiä, kuten alkuseulontoja tai haastatteluja. Opiskelijaa on hyvä rohkaista myös itse kertomaan aineenopettajille, erityisopettajille tai opinto-ohjaajille sellaisista oppimisen vaikeuksistaan, jotka eivät välttämättä tule muutoin esille.

Opiskelija voi hakeutua itsenäisesti tai hänet voidaan ohjata tukitoimien pariin. Opiskelijalla ei kuitenkaan ole velvollisuutta ottaa vastaan oppimisen tukea. Lukiokoulutuksen suorittaminen perustuu opiskelijan aktiivisuuteen ja oma-aloitteisuuteen opintojen edistämisessä. Oppimisen tukea ei ole suunnattu tilanteisiin, jossa opiskelija omavalintaisten tai luvattomien poissaolojen vuoksi jää jälkeen opinnoissaan. Tällöinkin tärkeää on ottaa huomioon oppimisen tuen tarpeen arvioinnissa opiskelijan elämäntilanne kokonaisuudessaan.

Opiskelijaa opettavat aineenopettajat, erityisopettajat ja opinto-ohjaajat suunnittelevat tukitoimet yhdessä opiskelijan kanssa. Tukitoimet voidaan tarvittaessa ja opiskelijan suostumuksella suunnitella yhteistyössä muiden asiantuntijoiden kanssa. Tukitoimet ja niiden mahdolliset muutokset kirjataan opiskelijan pyynnöstä hänen henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaansa (lukiolaki 28 § 2 mom.). Tukitoimista vastaava opettaja tai opinto-ohjaaja huolehtii siitä, että opiskelijalla on tieto mahdollisuudesta saada tukitoimet kirjattua. Hän voi samalla selvittää opiskelijan tahdonilmaisun kirjaamiseen. Tukitoimien toteutumista ja vaikuttavuutta seurataan ja arvioidaan säännöllisesti.

Opiskelijan oppimista ja hyvinvointia tuetaan tarvittaessa monialaisena yhteistyönä. Opiskelija voi saada tarpeen mukaan oppimisen tukea ja ohjausta aineen- ja erityisopettajien ja opinto-ohjaajien lisäksi muulta henkilöstöltä, kuten opiskeluhuollon henkilöstöltä.

Osana oppimisen tukea opiskelijan oppimista voidaan edistää myös tarjoamalla oppimista ja hyvinvointia lisääviä lukion oppimäärään sisältyviä opintoja, jotka antavat tukea esimerkiksi opiskelutaitoihin, elämänhallintaan tai eri oppiaineiden opiskeluun.

4.2.2 Erityisopetus

Opiskelijalla on oikeus erityisopetukseen, jos edellä kuvattu oppimisen tuki ei ole riittävää opiskelijan tuen tarpeeseen nähden ja hän tarvitsee todennettujen oppimisvaikeuksien tai muun niihin rinnastettavan syyn vuoksi erityisopetusta lukion oppimäärän suorittamiseksi.

Todennetuilla oppimisvaikeuksilla tarkoitetaan sellaisia opiskelijan oppimista vaikeuttavia tekijöitä, jotka on tunnistettu joko perusopetuksen tai lukio-opintojen aikana. Nämä tekijät voivat johtua pitkäkestoisesta oppimisvaikeudesta, neuropsykiatrisesta vaikeudesta tai muusta oppimista haittaavasta vammasta tai sairaudesta. Muulla rinnastettavalla syyllä tarkoitetaan tilanteita, joissa opiskelija tarvitsisi erityispedagogista tukea jonkin muun syyn kuin oppimisvaikeuksien, vamman tai sairauksien takia. Muu syy voi olla esimerkiksi vaikeaan elämäntilanteeseen liittyvä syy, joka vaikeuttaa merkittävästi ja pitkäkestoisesti opiskelua ja oppimista.

Mikäli opiskelija on perusopetuksen aikana saanut oppilaskohtaista tai erityistä tukea, hänen saamansa tukitoimet on kirjattu koulutuksen järjestäjän käytettävissä oleviin opiskelijan tukea koskeviin asiakirjoihin. Nämä asiakirjat siirtyvät lukiokoulutuksen järjestäjälle oppivelvollisuuslain 23 §:n ja lukiolain 28 b §:n perusteella: perusopetuksen järjestäjän on toimitettava lukiokoulutuksen järjestäjälle perusopetuslain mukainen perusopetuksen päättyessä voimassa oleva oppimisen tukea tai erityisopetusta koskeva hallintopäätös. Lukiokoulutuksen järjestäjän on tällöin selvitettävä ja arvioitava opiskelijan erityisopetuksen tarve perusopetuksen aikana tehdyn päätöksen pohjalta.

Lukion aikana oppimisvaikeudet voidaan todentaa esimerkiksi seulojen ja testien perusteella. Osana arviointia voidaan tarvittaessa haastatella opiskelijaa ja häntä opettavia opettajia, jotta voidaan arvioida opiskelijan oppimisvaikeuksien vaikutukset opiskeluun sekä tarvittavat tukitoimet. Tarvittaessa oppimisvaikeuksien todentaminen tehdään yhteistyössä opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisten kanssa. Oppimisen tuen riittävyyttä voidaan arvioida esimerkiksi opiskelijan ensimmäisen lukuvuoden kevätlukukaudella. Jos luvussa 4.2.1 kuvatut oppimisen tuen keinot

arvioidaan heti lukio-opintojen alussa riittämättömiksi, erityisopetusta voidaan tarjota ja erityisopetuksen päätös tehdä tuen tarpeen perusteella jo lukion alkuvaiheessa. Silloinkin rinnalla voidaan käyttää muita oppimisen tuen keinoja, kuten tukiovetusta ja eriyttämistä.

Erityisopetusta antaa erityisopettaja, jonka kelpoisuudesta säädetään asetuksessa opetustoimen henkilöstön kelpoisuudesta. Erityisopettaja vastaa erityispedagogisten tukitoimien tarpeen arvioinnista ja opiskeluun sekä osaamisen osoittamiseen liittyvien tukitoimien suunnittelusta. Erona luvussa 4.2.1 esiteltyyn erityisopettajan antamaan oppimisen tukeen on se, että hallintopäätökseen perustuva erityisopetus kohdentuu syvällisemmin todennettuihin oppimisvaikeuksiin tai muihin niihin rinnastettaviin syihin, eli se on systemaattisempaa ja tarkemmin tavoitteellistettua kuin oppimisen tuki. Tällainen erityisopetus voi olla esimerkiksi oppimisen tukeen nähden perusteellisempaa opiskelutaitojen ja -strategioiden opettamista, toiminnanohjausta tai tukea ajanhallintaan sekä itsenäiseen opiskelun tavoitteiden asettamiseen ja niiden saavuttamiseen. Pääsääntöisesti olennaista on, että tukitoimia arviotaessa luvussa 4.2.1 esiteltyä oppimisen tukea on kokeiltu monipuolisesti ja se on todettu riittämättömäksi opiskelijan tuen tarpeiden kannalta.

Erityisopettaja suunnittelee tukitoimet yhdessä opiskelijan kanssa. Niiden toteutuksessa ovat tarvittaessa mukana myös aineenopettajat ja opinto-ohjaajat. Erityisopetuksessa otetaan huomioon myös opiskelijan tarvitsemat erityisjärjestelyt osaamisen osoittamiseen liittyvissä tilanteissa lukiokoulutuksen aikana sekä ylioppilaskokeissa. Erityisopetus kirjataan opiskelijan pyynnöstä opiskelijan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan. Keskustellessaan erityisopetuksen tukitoimista erityisopettaja voi selvittää opiskelijan tahdonilmaisun kirjaamiseen.

Lukioon hyväksyttävillä tulee olla riittävät edellytykset suoriutua lukion oppimäärän opinnoista. Lukiokoulutuksessa ei ole mahdollista poiketa oppimäärän mukaisista tavoitteista. Erityisopetuksessa tehdään tarpeen mukaan yhteistyötä opiskeluhuollon sekä opiskelijan hoito- ja kuntoutusverkoston kanssa. Vammaisten opiskelijoiden tuen tarpeisiin vastaamiseksi tehdään tarvittaessa yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa. Opiskelun poikkeavaa järjestämistä kuvataan luvussa 4.2.3.

Koulutuksen järjestäjä tekee hallintopäätöksen opiskelijalle annettavasta erityisopetuksesta. Hallintopäätös tehdään erityisopetuksen tarpeen ilmetessä tai opiskelijan tai alaikäisen opiskelijan huoltajan tai laillisen edustajan tuen tarvetta koskevan pyynnön tai tahdonilmaisun perusteella. Päätös voi olla myönteinen tai kielteinen sen mukaan, kuinka koulutuksen järjestäjä arvioi erityisopetuksen antamisen kriteerien täyttyvän. Opiskelijaa ja alaikäisen opiskelijan huoltajaa tai laillista edustajaa tulee kuulla ennen päätöksen tekemistä. Päätöksenteossa noudatetaan yleisiä päätöksentekoa koskevia säännöksiä, lähinnä hallintolakia (434/2003) ja kunnissa myös kuntalakia (365/1995).

Tukitoimien vaikuttavuutta arvioidaan opintojen kuluessa ja tarvittaessa tukea vahvistetaan tai vähennetään. Erityisopetuksesta on myös mahdollista luopua ja tuki lakkauttaa, mikäli tuen tarvetta ei enää ole. Tällöin lakkauttamisesta tehdään hallintopäätös.

4.2.3 Opiskelun poikkeava järjestäminen ja avustajapalvelut

Lukiolain 29 §:n mukainen opiskelun poikkeava järjestäminen voi koskea myös oppimisen tukea tai erityisopetusta tarvitsevaa opiskelijaa. Opiskelun poikkeava järjestäminen ei tarkoita poikkeamista lukiokoulutuksen oppimäärän tavoitteista, vaan sitä, että opiskelijan opiskelu oppimäärän tavoitteiden saavuttamiseksi voidaan järjestää osittain toisin kuin lukiolaissa ja valtioneuvoston asetuksessa lukiokoulutuksesta säädetään sekä paikallisessa opetussuunnitelmassa määrätään. Poikkeavat järjestelyt voidaan tehdä opiskelijan hakemuksesta tai hänen suostumuksellaan. Poikkeavat järjestelyt

tehdään vain niiltä osin kuin ne ovat välttämättömiä. Ne kirjataan opiskelijan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan.

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä arvioidaan monipuolisesti. Tukea tarvitsevalle opiskelijalle turvataan mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin esimerkiksi tilanteissa, joissa kirjallinen tuottaminen on haastavaa. Osaamisen osoittamisen tavat ja tilanteet suunnitellaan opiskelijan tarpeiden mukaisesti. Osaamisen osoittamisessa käytettäviä yksilöllisiä järjestelyjä ovat esimerkiksi lisäajan antaminen, pienryhmätilan käyttäminen, materiaalin kirjasinkoon suurentaminen tai mahdollisuus käyttää erillistä näyttöä. Opiskelijan tarpeiden mukaan voidaan käyttää myös muita tarkoituksenmukaisia erityisjärjestelyjä. Ylioppilaskokeiden mahdollisia erityisjärjestelyjä varten opiskelijaa ohjataan tarvittavien lausuntojen hankkimisessa ja erityisjärjestelyjen hakemisessa ylioppilastutkintolautakunnalta.

Opiskelijaa ohjataan tarvittaessa hakemaan vammaispalvelulain tai muun lain mukaisia avustajapalveluita, erityisiä apuvälineitä ja muita palveluita. Opiskelijan jaksamisen ja hyvinvoinnin tukemisessa voidaan tehdä yhteistyötä opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisten tai tarvittaessa muiden toimijoiden kanssa. Erityisopetuksen ja muun oppimisen tuen rinnalla opiskelijalla on oikeus saada myös yksilökohtaista opiskeluhuoltoa oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) 15 §:n ja 16 §:n mukaisesti.

4.2.4 Paikallisesti päätettävät asiat

Tukitoimista, erityisopetuksesta ja niitä koskevista oikeuksista tiedottaminen opiskelijoille ja huoltajille

Lukion oppimisen tuesta ja erityisopetuksesta tiedotetaan opiskelijoita ja huoltajia jo opintojen nivelvaiheessa. Tiedote oppimisen tuen kokonaisuudesta, tukitoimista, erityisopetuksesta ja niistä koskevista oikeuksista, on näkyvissä sekä oppilaitoksen kotisivuilla että oppilaitoksen hallinto-ohjelman sähköisessä käyttöliittymässä. Tuen järjestämisestä ja erityisopetuksesta kerrotaan myös opiskelijan huoltajille tai muille laillisille edustajille järjestettävissä kotiväenilloissa lukio-opintojen alkuvaiheessa.

Opintojen aikana opiskelijalle kerrotaan tukitoimista, erityisopetuksesta ja niistä koskevista oikeuksista ryhmänohjauksessa ja opinto-ohjauksessa. Myös aineenopettajat kertovat tukitoimista opiskelijalle, mikäli he havaitsevat tuen tarpeen opintojen aikana. Erityisopettaja ohjaa opiskelijaa tarvittavien lausuntojen ja jatkoselvitysten hankkimisessa ylioppilaskirjoitusten erityisjärjestelyhakemusta varten.

Tukitoimien ja erityisopetuksen tarpeen arviointi

Nivelvaiheessa opiskelijan tuen tarvetta arvioidaan monipuolisesti. Mikäli opiskelija on saanut erityisopetusta tai muuta tukea perusopetuksessa, arvioidaan tuen tarvetta perusopetuksen järjestäjän tiedonsiirron perusteella. Tiedonsiirrossa käytetään perusopetuksen järjestäjän tiedonsiirtolomaketta tai muuta asiakirjaa. Opiskelija tai hänen huoltajansa voi myös täydentää tuen tarpeen arviointiin liittyvää tietoa lukion oman opiskelijatietolomakkeen avulla.

Opintojen alkaessa Vammalan lukiossa erityisopettajat järjestävät opiskelijoille lukivalmiuksia kartoittavan seulatestin, mikäli tietoa ei muuten ole saatavilla. Tarvittaessa opiskelija ohjataan hakeutumaan laajempiin oppimisvalmiuksia kartoittaviin tutkimuksiin.

Oppimisen tuen tarpeesta ja tarjolla olevista tukitoimista keskustellaan opiskelijan kanssa ensimmäisen vuoden ryhmänohjaajan haastattelussa.

Lisäksi tuen tarvetta arvioidaan opettajien ja muiden opiskelijan kanssa toimivien asiantuntijoiden jatkuvien havaintojen perusteella. Testejä ja tutkimuksia tehdään myös aina tuen tarpeen ilmettyä missä opiskelun vaiheessa tahansa. Mikäli esimerkiksi aineenopettaja tai opinto-ohjaaja havaitsevat tuen tarpeen opiskelun aikana, he ohjaavat opiskelijan erityisopettajan ohjaukseen.

Tukitoimien ja erityisopetuksen kirjaaminen henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan

Oppimisen tuen ja erityisopetuksen toteuttaminen kirjataan opiskelijan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan hänen tai hänen huoltajansa pyynnöstä. Oppimisen haasteet ja niitä tukevat tukitoimet kirjataan sähköiseen tukilomakkeeseen niin, että opettajien on mahdollista suunnitella tarvittava oppimisen tuki opiskelijan ja/tai erityisopettajan kanssa. Lomakkeelle voidaan kirjata myös asioita ja havaintoja, joissa opiskelija itse on kokenut vaikeuksia tai joita lähettävä koulu tai huoltajat ovat tuoneet esille. Lomakkeen tiedot ovat opiskelijan luvalla häntä opettavien opettajien saatavilla.

Lomakkeeseen kirjataan pedagogiset ratkaisut, jotka tukevat opiskelijan oppimista. Lomakkeen täydentämiseen voivat osallistua kaikki opiskelijaa opettavat opettajat. Tukitoimien suunnitteluun osallistuvat aineenopettaja, erityisopettaja ja/tai opinto-ohjaaja yhdessä opiskelijan kanssa tai hänen suostumuksellaan. Lomakkeeseen kirjattu tieto ilmaistaan niin, että se edistää opiskelijan oppimista ja opintojen järjestämistä.

Opiskelijan tietoihin kirjataan, mikäli hänelle on tarjottu tai annettu oppimisen tukea. Samoin kirjataan se, jos opiskelija ei ole saapunut sovittuun tukiopetukseen tai muuhun tarjottuun tukeen.

Oppimisen tuen ja erityisopetuksen toteuttaminen

Oppimisen tuki toteutetaan yhteistyössä opiskelijan ja lukion henkilökunnan kanssa. Oppimisen tuesta viestitään avoimesti ja läpinäkyvästi, ja opiskelijaa kannustetaan ottamaan vastaan tukitoimia varhaisessa vaiheessa. Opintojen nivelvaiheessa opiskelijaa, jolla on haasteita lukiossa vaadittavissa opiskelutaidoissa ja oppimisstrategioissa, ohjataan aktiivisesti oppimisvalmiuksia edistävälle opintojaksoille.

Oppimisen tuki voi olla oppitunneilla annettavaa tukea, tukiopetusta tai erityisopetusta. Oppimisen tuki voi olla myös samanaikaisopetusta erityisopettajan kanssa. Oppitunneilla annettavassa tuessa korostuvat opiskelutaitojen ja oppimisstrategioiden ohjaus. Aineenopettajan antama tukiopetus täydentää oppitunneilla annettavaa tukea.

Tarvittaessa opiskelija saa erityisopettajan antamaa opetusta, joka tukee opiskelijan käsitystä itsestään oppijana. Erityisopetuksessa keskitytään opiskelijan opiskelutaitojen tukemiseen. Lukion erityisopetuksen tavoitteena on auttaa opiskelijaa tunnistamaan hänelle sopivia opiskelustrategioita ja kehittämään opiskeluun sopivia toimintatapoja. Erityisopettaja tekee yhteistyötä muiden opettajien kanssa tukea tarvitsevan opiskelijan oppimiseen ja opetukseen liittyvissä kysymyksissä.

Oppimisen tukea voidaan järjestää ryhmämuotoisena tai yksilökohtaisesti sen mukaan, mistä opiskelija hyötyy eniten. Tukea järjestetään ensisijaisesti koulupäivän aikana sille varattuna aikana.

Tuen toteuttamisen kannalta on tärkeää, että opiskelija sitoutuu ottamaan vastaan tukea oppilaitoksen osoittamana ajankohtana.

Erityisopetukseen ja muihin tukitoimiin kuuluvat myös erityisjärjestelyt koetilanteissa. Mikäli tuen tarve koetilanteissa havaitaan opintojen aikana, opiskelijalle annetaan mahdollisuus erityisjärjestelyihin. Jos erityisjärjestelyt ovat perusteltuja, tukitoimia on mahdollista saada koetilanteisiin, vaikka opiskelijalla ei olisi todennettuja oppimisvaikeuksia. Erityisjärjestelyjen toimivuutta arvioidaan opintojen edetessä säännöllisesti. Opettajat arvioivat opiskelijan kanssa

erityisjärjestelyiden hyödyllisyyttä sekä ohjaavat opiskelijan tarvittaessa hakemaan erityisjärjestelyjä myös ylioppilastutkinnon kokeissa.

Tuen ja erityisopetuksen toteutumisen seuranta ja arviointi

Tukitoimien jatkuva arviointi edellyttää aktiivista yhteistyötä lukion henkilöstön välillä. Oppimisen tuen toteutumista seurataan ja arvioidaan opintojen aikana jatkuvasti. Opiskelijan oma näkemys ja itsearviointi ovat olennainen osa tuen toteutumisen arviointia. Tämän lisäksi aineenopettajat, erityisopettaja, opinto-ohjaaja ja ryhmänohjaaja seuraavat opiskelijan tuen toteutumista ja tukitoimien toimivuutta ja riittävyyttä.

Toisena opiskeluvuonna pidettävässä ryhmänohjaajan haastattelussa kysytään opiskelijan näkemystä oppimisen tuesta, sen tarpeesta ja toimivuudesta.

Erityisopetuksen päätös ja opiskelijan ja huoltajan kuuleminen erityisopetuksen päätöksessä

Opiskelijalle tehdään päätös erityisopetuksesta joko perusopetuksesta saadun tiedonsiirron perusteella tai lukio-opintojen aikana havaitun tuen tarpeen perusteella esimerkiksi silloin, kun opiskelijan opinnot eivät etene. Ennen hallintopäätöksen tekoa oppimisen tukea kokeillaan monipuolisesti. Mikäli oppimisen tuki on todettu riittämättömäksi, voidaan erityisopetuksen päätös tehdä opiskelijan tai hänen huoltajansa pyynnön tai tahdonilmaisun perusteella.

Erityisopettaja valmistelee päätöksen perustelut yhteistyössä opiskelijan ja hänen huoltajansa kanssa. Päätöksentekoa varten selvitetään toteutunut tuki ja todennetut oppimisvaikeudet tai muut tuen tarve. Selvityksen valmistelun jälkeen opiskelija ja hänen huoltajansa kutsutaan kuulemistilaisuuteen, jonka perusteella valmistellaan päätösehdotus. Päätöksen tekevät viranhaltija määräytyy sivistyspalveluiden delegointipäätöksen perusteella.

Yhteistyö, vastuut ja työnjako edellä mainituissa asioissa

Rehtori vastaa oppimisen tuen järjestelyjen organisoinnista. Rehtori osallistuu erityisopetuksen päätöksentekoon liittyvään kuulemiseen, päätöksen tekemiseen ja päätöksestä tiedottamiseen ja tarvittaessa perustelujen kokoamiseen. Hän myös huolehtii lausuntojen ja erityisjärjestelyhakemusten lähettämisestä Ylioppilastutkintolautakuntaan. Rehtori ja apulaisrehtori huolehtivat erityisjärjestelyjen toteuttamisesta ylioppilastutkinnon kokeissa.

Erityisopettaja vastaanottaa tiedonsiirron perusopetuksesta, myös perusopetuksen päättyessä voimassa olevan oppimisen tukea tai erityisopetusta koskevan hallintopäätöksen tai muun tiedonsiirron. Erityisopettaja huolehtii, että lukio selvittää opiskelijan tuen tarpeen perusopetuksesta saadun tiedonsiirron perusteella. Erityisopettaja ohjaa opiskelijaa ja tarvittaessa hänen huoltajaansa erityisopetuspäätöksen prosessissa ja valmistelee päätösehdotuksen.

Nivelvaiheessa erityisopettaja tekee yhteistyötä hyvinvointialueen toimijoiden kanssa vammaisten opiskelijoiden tuen tarpeen arvioinnin ja tukitoimien järjestelyjen suhteen. Erityisopettaja tekee tarpeen vaatiessa yhteistyötä opiskelijan moniammatillisen verkoston kanssa ja osallistuu huoltajapalaveriin.

Erityisopettaja tiedottaa tuen tarpeesta ja tukitoimista opettajia, huoltajia ja muuta henkilöstöä. Erityisopettaja osallistuu tuen tarpeen kartoittamiseen sekä nivelvaiheessa että tarvittaessa myöhemmin opintojen aikana. Erityisopettaja tekee lukiseulat ja tarvittaessa lukitestit ja kirjoittaa

lukitodistukset niitä tarvitseville. Hän myös osallistuu pedagogisen tukitoimien suunnitteluun ja toteuttamiseen sekä ohjaa tukea tarvitsevaa opiskelijaa yhteistyössä aineenopettajien kanssa.

Erityisopettaja tapaa erityisopetusta tarvitsevia opiskelijoita säännöllisesti ja arvioi tuen toteutumista yhteistyössä opiskelijan ja tarvittaessa hänen huoltajansa sekä muun henkilöstön kanssa.

Ylioppilastutkinnon osalta erityisopettaja ohjaa opiskelijaa lausuntojen ja erityisjärjestelyjen hakemisessa sekä laatii tarvittavat hakemukset Ylioppilastutkintolautakunnalle.

Ryhmänohjaaja seuraa oman ryhmänsä opiskelijoiden opintojen etenemistä ja tuen tarvetta. Ryhmänohjaaja ottaa tarvittaessa tuen tarpeen puheeksi ryhmänohjaajan haastatteluissa. Hän välittää tarvittaessa tietoa tukitoimista ja tuen tarpeesta ja tukitoimien toteutumisesta eteenpäin huoltajille, opettajille ja koulun muulle henkilöstölle.

Aineenopettaja seuraa opiskelijoiden tuen tarvetta ja välittää tiedon havaitsemastaan tuen tarpeesta erityisopettajalle ja ryhmänohjaajalle. Aineenopettaja ohjaa opiskelijaa oman oppiaineensa opiskelussa ja opiskelutaitojen vahvistamisessa. Hän myös osallistuu tukitoimien suunnitteluun ja arviointiin yhteistyössä erityisopettajan ja aineryhmän kesken sekä vastaa suunniteltujen tukitoimien toteuttamisesta omassa opetuksessaan. Aineenopettaja kirjaa antamansa tukitoimet.

Opinto-ohjaaja osallistuu tukitoimien suunnitteluun yhdessä opiskelijan, aineenopettajan ja erityisopettajan kanssa. Opinto-ohjaaja osallistuu opiskelijan tueksi kootun monialaisen asiantuntijaryhmän toimintaan ja on tarvittaessa mukana erityisopetusta tarvitsevan opiskelijan opintojen tukitoimien ja henkilökohtaisen opiskelupolun suunnittelussa. Opinto-ohjaaja ottaa ohjausta suunnitellessaan ja toteuttaessaan huomioon opiskelijan tuen tarpeen ja vaikeudet suoritua opinnoistaan. Opinto-ohjaaja huomioi opiskelijan tuen tarpeen tehdessään opiskelijan kanssa opintovalintoja, ylioppilastutkintosuunnitelmaa sekä jatko-opintosuunnitelmaa.

5.5 Muutoksenhaku arviointia koskevaan päätökseen ja oppimäärän suorittamiseen liittyvä oikaisuvaatimus

[Lukio]laissa tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua aluehallintovirastolta siten kuin hallintolaissa säädetään, jos päätös koskee:

1. *opiskelijaksi ottamista*
2. *23 §:n 2 momentissa tarkoitettua lisääjän myöntämistä tai 24 §:ssä tarkoitettua opiskeluoikeuden päättymistä*
3. *suoritettujen opintojen hyväksi lukemista*
4. *opiskelun poikkeavaa järjestämistä*
5. *oikeutta saada uskonnon tai elämäkatsomustiedon opetusta. (Lukiolaki 714/2018, 49 §.)*

[Lukiolain] 49 §:ssä tarkoitettuun oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä. (Lukiolaki 714/2018, 50 § 2 mom.)

Jollei [lukio]laissa toisin säädetä, hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. (Lukiolaki 714/2018, 52 §.)

Hallinto-oikeuden päätökseen, jolla on ratkaistu 49 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva valitus, ja aluehallintoviraston päätökseen, jolla on ratkaistu 53 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva oikaisuvaatimus, ei saa hakea muutosta valittamalla. (Lukiolaki 714/2018, 54 § 2 mom.)

Kun opetusta järjestetään ulkomailla, toimivaltainen hallinto-oikeus on Helsingin hallinto-oikeus ja toimivaltainen aluehallintoviranomainen on Etelä-Suomen aluehallintovirasto. (Lukiolaki 714/2018, 55 §.)

Muutetaan muotoon:

[Lukio]laissa tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua aluehallintovirastolta siten kuin hallintolaissa säädetään, jos päätös koskee:

- 1. opiskelijaksi ottamista*
- 2. 23 §:n 2 momentissa tarkoitettua lisääjän myöntämistä tai 24 §:ssä tarkoitettua opiskeluoikeuden päättymistä*
- 3. suoritettujen opintojen hyväksi lukemista*
- 4. opiskelun poikkeavaa järjestämistä*
- 5. oikeutta saada uskonnon tai elämänkatsomustiedon opetusta*
- 6. oikeutta saada erityisopetusta. (Lukiolaki 714/2018, 49 §, muutettu lailla 801/2024)*

[Lukiolain] 49 §:ssä tarkoitettuun oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallintotuomioistuimeen siten kuin laissa oikeudenkäynnistä hallintoasioissa säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä. (Lukiolaki 714/2018, 50 §, muutettu lailla 165/2022)

Hallinto-oikeuden päätökseen, jolla on ratkaistu 49 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva valitus, ja aluehallintoviraston päätökseen, jolla on ratkaistu 53 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva oikaisuvaatimus, ei saa hakea muutosta valittamalla. (Lukiolaki 714/2018, 54 § 2 mom.)